

залучає учнів до активної співпраці під час проведення навчального заняття.

Література:

1. Вакалюк Т.А. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в загальноосвітніх школах для підвищення якості освіти // *Інформаційно-комунікаційні технології як засіб підвищення якості освіти / Зб. наук. пр.* [ред.кол.: В.Є. Берека (гол) та ін.]. Хмельницький: Видавництво ХОШПО, 2015. С. 40-45.
2. Козаченко О. М. Діалог як предмет навчання та його роль у процесі спілкування // *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 2 (127). Серія: Педагогіка. Одеса, 2019. С.21-25.

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Мереуца О. В.

*вчитель історії та правознавства,
Башликівський ліцей Цуманської селищної ради
Волинської області
с. Башлики, Україна*

Актуальність розвитку критичного мислення особистості зумовлена інтенсивними соціальними змінами, за яких виникає необхідність у її пристосуванні до нових політичних, економічних та інших умов, у вирішенні нею проблем, значна частина яких непередбачувана. Адже критичне мислення є не тільки наслідком демократії, а й важливим чинником її формування.

Інтерес до технології критичного мислення як освітньої інновації виник в Україні, як і в деяких інших нових незалежних державах, наприкінці ХХ століття. Український вчений, відомий дослідник проблеми критичного мислення О. В. Тягло, акцентуючи увагу на важливості і значущості розвитку критичного мислення особистості в умовах інформаційного суспільства, зазначає, що цей напрям сучасної освіти розвивається в освіті США та Канади вже майже півстоліття [6, с. 7].

Критичне мислення – це наукове мислення, суть якого полягає у прийнятті ретельно обміркованих та зважених рішень стосовно довіри

до будь-якого твердження: чи мусимо ми його сприйняти, чи відкинути або відкласти, а також ступінь упевненості, з яким ми це робимо. Критичне мислення означає не негативність суджень або критику, а зважений розгляд різноманітних підходів до проблеми, щоб приймати обґрунтовані судження та рішення щодо неї. Критично мисляча людина має здібність і устремління оцінювати різні твердження та робити об'єктивні судження на основі добре обґрунтованих доказів [5, с. 24]. Мета критичного мислення полягає у встановленні об'єктивної істини.

Уміння критично мислити особливо важливе зараз, коли постійно в засобах масової інформації відбувається масована і витончена обробка суспільної свідомості. Тому головне завдання вчителя в сучасних реаліях є навчити учнів осмислювати, перевіряти та аналізувати отриману інформацію. З широкого масиву другорядної інформації виділяти головну та об'єктивну.

Критичне мислення починається як перехід від навчання, орієнтованого переважно на запам'ятовування, до навчання, спрямованого на розвиток свідомого самостійного мислення учнів [4, с. 26].

Критичне мислення – це здатність ставити нові запитання, знаходити різноманітні аргументи, приймати незалежні та продумані рішення. Система розвитку критичного мислення, на думку відомих зарубіжних фахівців А. Кроуфорд, В. Саул, С. Метью, Д. Макінстер, передбачає особливу структуру уроку: кожен урок повинен мати три фази – актуалізацію (виклик), побудови (осмислення) знань та рефлексії [1, с. 49].

Аналізуючи передовий педагогічний досвід колег та власні спостереження для формування в учнів задатків критичного мислення на уроках історії слід застосовувати наступні методи навчання:

- на стадії виклику: «Асоціювання», «Мозковий штурм», «Запитання – відповідь», «Припущення на основі запропонованих слів», проблемні питання;
- на стадії осмислення: «Допомога», «Знайди проблему», «Читання з нотатками», «Таблиця передбачень», «Пошук аргументів і суперечностей», «Обмін інформацією після читання», «Прес», дискусія, дебати;
- на стадії рефлексії: «Запитання – відповідь», «Взаємне опитування», «Мікрофон», «Незакінчене речення», проект, есе.

Отже, роль технології критичного мислення в процесі підготовки учнів до життя – незаперечна. Це одна із найбільш актуальних підвалин сьогодношньої науки та освіти. За умов інформаційної цивілізації вже не земельні угіддя чи величезні фабрики гарантують добробут. Натомість світом керує той, хто володіє інформацією. А це вимагає якісно-нових знань і умінь, чому і навчає сучасна логіка та критичне мислення.

Література:

1. Баханов К. Технологія розвитку критичного мислення як психолого-педагогічне явище. *Історія та правознавство*. 2008 . №33. С. 49.
2. Десятов Д. Практичні аспекти застосування методів критичного мислення на уроці історії. *Історія та правознавство*. 2007 р. №9. С.5–11.
3. Курінько Л. Роль критичного мислення у формування учнівських компетенцій. Харків: «Основа», 2010. 95 с.
4. Пометун О. Фрейман Г. Методика навчання історії в школі. Київ: Генеза, 2006. 328 с.
5. Терно С. Методика розвитку критичного мислення школярів у процесі навчання історії. Харків: «Основа», 2012. 93 с.
6. Тягло О. Критичне мислення – освітня інновація доби демократично орієнтованих трансформацій суспільства. *Вісник програми шкільних обмінів*. 2006. № 28. С. 7–10.

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Онищук В. Л.

*начальник Звягельського ліцею
з посиленою військово-фізичною підготовкою
Житомирської обласної ради
м. Звягель, Україна*

Надзвичайно актуальним в умовах російської збройної та ідеологічної агресії є вироблення ефективних методів протидії ворожій пропаганді в освітній сфері. Ворог щодня публікує сотні фейків, дезінформаційних матеріалів, нав'язує своє бачення подій. Тож маємо давати йому гідну відсіч і на інформаційному фронті. Особливо важливим у цьому плані є національно-патріотичний потенціал шкільного курсу історії України.